

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/ 00353

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	16 มี.ค. 2557	44	8380	3

เรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

6 เปิง ไหว้สาพระธาตุ แช่แห้งเมืองน่าน

ไม่มีใครเคยคิดว่าเมืองเล็กๆ ทางตะวันออกสุดของภาคเหนือที่
ชื่อเมืองน่านนั้น จะชุกช่อนตัวเองในท่ามกลางระหว่างเทือกเขาผีปัน
น้ำและหลวงพระบาง บ่มเพาะเก็บจำเรื่องราววัฒนธรรมประเพณีอัน
เป็นรากเหง้าของตัวเองได้สมบูรณ์แบบจนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่มี
ที่ใดเหมือน

ด้วยความที่เมืองน่านถูกโอบล้อมด้วยภูดอยนี้เอง ทำให้มีลำน้ำ
เล็กๆ อยู่มากมายก่อให้เกิดแม่น้ำหลายสาย ทั้งยังมีประวัติศาสตร์และ
วิถีชีวิตของผู้คนล้านนาอันอุดมสมบูรณ์ไม่แพ้กัน

ศิลปวัฒนธรรมวัฒนธรรมของชาวไทลื้อเมืองน่าน ถูกถ่ายทอด
ในงานจิตรกรรมปรากฏตามวัดต่างๆ โดยเฉพาะงานจิตรกรรมฝาผนัง
ของวัดภูมินทร์ถือว่าผลงานระดับมัสเตอร์พีทของช่างสกุลล้านนา ที่
บรรจบแต่งแต้มเรื่องราวทางพุทธชาดกเอาไว้อย่างยอดเยี่ยม ใครก็ตาม
ที่ไปเยือนเมืองน่านแล้วไม่ได้เที่ยววัดภูมินทร์ก็เหมือนว่าเที่ยวเชียงใหม่
แล้วไม่ได้ไปดอยสุเทพยังงั้นงั้น วัดแห่งนี้ทาง่ายอยู่ใกล้กับพิพิธภัณฑ
สถานแห่งชาติจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานงาช้างคำบ้านคูเมือง
จะแวะไปดูก่อนก็ไม่เสียหาย ส่วนในวัดภูมินทร์ที่เด่นสุดก็คือ พระวิหาร
และอุโบสถในหลังเดียวกันทรงจตุรมุขมีนาคสะดุ้งแท่นรอบพระ
อุโบสถงดงามมาก ภายในเป็นที่ประดิษฐานพระประธานจตุรพักตร

และฝาผนังด้านในโบสถ์มีภาพเขียนจิตรกรรมล้านนาที่ได้ชื่อว่างดงาม
ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทยทีเดียว นักวิชาการสันนิษฐานว่าเป็น
ผลงานของช่างชาวไทลื้อที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 150 ปี

ห่างออกไปทางทิศตะวันออกของเมืองประมาณ 2 กิโลเมตร

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	16 มี.ค. 2557	44	8380	5

เป็นที่ตั้งของวัดพระบรมธาตุแช่แห้ง ปุชณียสถานสำคัญคู่บ้านคู่เมือง
น่านมาช้านาน พระบรมธาตุแห่งนี้มีอายุราว 600 ปี เป็นโบราณสถาน
ที่งดงามที่สุดแห่งหนึ่งในแผ่นดินล้านนา ทุกๆ ปี จะมีงานนมัสการ
พระบรมธาตุแช่แห้ง ระหว่างวันขึ้น 11 ค่ำถึง 15 ค่ำเดือน 6 เหนือ
หรือประเพณีเดือน 6 เป็งไหว้สาพระธาตุแช่แห้ง

พระบรมธาตุแช่แห้ง เป็นศาสนสถานที่มีมานาน ตามหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ เมืองน่านมีเจ้าผู้ครองนครติดต่อกัน จำนวน 64
พระองค์ แต่เริ่มมีความเด่นชัดในสมัยพระกานเมืองครองเมืองน่าน
ระหว่างปี พ.ศ.1896-1906 ซึ่งตรงกับสมัยพระมหาธรรมราชาลิไท
ครองกรุงสุโขทัย พระมหาธรรมราชาลิไทได้เกณฑ์พระยากานเมืองไป
สร้างวัดหลวงอภัยขึ้น ณ สถานที่ตั้งของสวนหลวงที่พ่อขุนรามคำแหง
มหาราช โปรดให้ปลูกมะม่วง ต่อมาภายหลังวัดแห่งนี้ได้ชื่อว่า “วัด
ป่ามะม่วง”

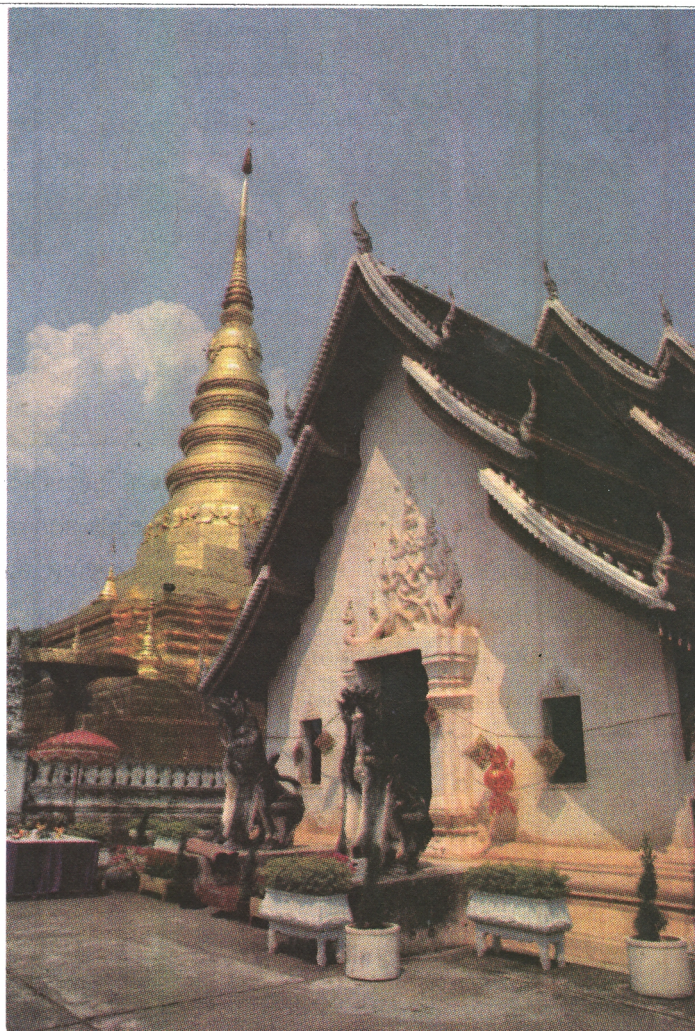
หลังจากเสร็จภารกิจทั้งปวง พระมหาธรรมราชาลิไทได้มอบ
พระบรมธาตุให้แก่พระยากานเมือง พร้อมพระราชทานพระพิมพ์เงิน
พระพิมพ์ทองอย่างละ 20 องค์ เพื่อนำไปประดิษฐานที่เมืองวรรณคร
ครั้นเมื่อพระยากานเมืองกลับถึงเมืองวรรณครแล้วจึงได้นำความปรึกษา

หารือกับพระมหาเถระธรรมบาล สังฆราชในยุคนั้นว่าควรจะบรรจุสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์ที่มนุษย์และเทวดาพึงกราบไหว้ไว้ในแผ่นดินวรรณคร ณ ที่
แห่งใด พระมหาเถระธรรมบาลได้กราบทูลว่า ภูมิสถานอันศักดิ์สิทธิ์
ของแผ่นดินมหาบพิตรก็คือ เนินศรีภูกเพียง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	16 มิ.ย. 2557	44	8380	5

พระยาگانเมือง จึงโปรดให้สร้างพระธาตุเจดีย์ขึ้นและได้อัญเชิญพระบรมธาตุมาบรรจุไว้ ให้ชื่อว่าพระธาตุศรีภูเพียง ปี พ.ศ. 1902 พระยาگانเมืองจึงได้ย้ายเมืองวรรณครมาตั้งอยู่บริเวณบ้านหนองเต่า หากสืบไปภายหน้าบ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองขึ้น ก็สามารถขยายเมืองให้กว้างขวางออกไปจนถึงเขตเมืองแพร่ ทว่าในปี พ.ศ.1911 แม่น้ำน่านได้เปลี่ยนสาย เมืองวรรณครของพระยาگانเมืองเกิดความแห้งแล้งขาดน้ำ พระยาผากอง โอรสของพระยาگانเมืองจึงได้ย้ายเมืองอีกครั้งมาตั้งที่บ้านห้วยไค้ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองในปัจจุบัน ปล่อยทิ้งให้พระธาตุศรีภูเพียงตั้งอยู่ท่ามกลางความแห้งแล้งริมฝั่งน่านที่ที่เปลี่ยนสาย ต่อมาชาวบ้านจึงเรียกชื่อพระธาตุองค์นี้ว่า “พระธาตุแช่แห้ง”

ทุก ๆ ปี เมื่อถึงวันเพ็ญเดือน 6 เหนือ ชาวเมืองน่านจึงพร้อมใจกันจัดงานเทศกาลนมัสกาลพระธาตุแช่แห้ง หรือที่รู้จักชื่อในงาน “6 เป็งไหว้สา พระธาตุแช่แห้ง” เพื่อน้อมนำเอาพุทธศาสนาмаปกป้องเมืองน่านให้ร่มเย็นเป็นสุข และให้ชาวเมืองน่านตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดี

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	16 มี.ค. 2557	44	8380	5

งาน “6 เบิ่งไหว้สา พระธาตุแช่แห้ง” แสดงให้เห็นถึงแรงศรัทธาต่อพุทธศาสนาของชาวบ้าน พอใกล้ถึงวันงาน พุทธศาสนิกชนจากต่างถิ่นจะพากันเดินทางรอนแรมมาพักค้างบริเวณศาลารายรอบองค์พระธาตุอยู่ก่อนหลายวัน เพื่อที่จะมาใส่บาตรและสักการะองค์พระบรมธาตุในพงศาวดารเมืองน่านตอนหนึ่งบันทึกเกี่ยวกับศรัทธาของชาวเมืองน่านที่มารอร่วมทำบุญในงาน 6 เบิ่งไหว้สา พระธาตุแช่แห้งว่า สมัยเจ้าอนันตวรฤทธิเดช เจ้าผู้ครองเมืองน่าน (ครองราชระหว่างปีพ.ศ. 2395-2434) มีการนำบอกไฟมาจุดบูชาพระบรมธาตุแช่แห้ง โดยต้องใช้เวลานานถึง 3 วัน 3 คืน ถึงจะหมด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแรงศรัทธาของพุทธศาสนาของคนเมืองน่านที่เนืองแน่นชนิด

และหากอยากรู้ว่าแรงศรัทธาของคนเมืองน่านนั้น ยิ่งใหญ่ขนาดไหนลองไปสัมผัสได้ด้วยตัวเองในงานประเพณี “6 เบิ่งไหว้สา พระธาตุแช่แห้ง” ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ราวปลายเดือนมีนาคม แล้วบางทีเราอาจรับรู้ด้วยตาว่าแรงศรัทธาของคนเมืองน่านนั้นไม่ธรรมดาจริง ๆ

จักรพงษ์ คำบุญเรือง
jakrapong@chiangmainews.co.th